

A kecskeméti
Corvina Óvoda
Ifjúság Úti Tagóvodája
„KÖRLÁNC” KÖRNYEZETI NEVELÉS
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

KECSKEMÉT
2013.

1. Az intézmény adatai

Az intézmény neve:	Corvina Óvoda Ifjúság Úti Tagóvodája 6000 Kecskemét, Ifjúság útja 1–3.
címe:	
Feladat ellátási helyei:	6000 Kecskemét, Nyitra utca 4. és 6000 Kecskemét, Mikszáth körút 30.
Működési területe:	Kecskemét Megyei Jogú Város közigazgatási területe
Tulajdonos, felügyeleti szerv:	Kecskemét Megyei Jogú Város Közgyűlése
Jogállása:	Jogi személy
Ágazati főhatóság:	Oktatási Minisztérium
Óvodai csoportok száma:	székhelyén: 5 feladat ellátási helyein: 5 (3+2)
Engedélyezett óvodapedagógusi létszám:	21
Vezetési személyi feltételek:	Tagintézmény-vezető: 1 fő
Alaptevékenysége:	A jóváhagyott helyi óvodai pedagógiai program szerinti óvodai nevelés, iskolai életmódra felkészítés. Fejlesztő-felzárkóztató nevelés – oktatás, más fogyatékos gyermekek gyógypedagógiai ellátása integrált formában

1.1. A helyi programot meghatározó alapdokumentumok

Az Óvodai Alapprogram, Corvina Óvoda Pedagógiai Programja, SZMSZ-e, Házirendje.

HATÁLYBALÉPÉS

Hatálybalépés: 2013. szeptember 1. és hat évre szól. Módosítására előbb akkor kerül sor, ha a köznevelést, az óvodai nevelést meghatározó jogszabályokban változás áll be, vagy ha a szülők, illetve a nevelőtestület erre javaslatot tesz.

A kiterjedés köre

Ifjúság Úti Óvoda – Kecskemét, Ifjúság útja 1-3.

1.2. Az óvoda múltja- jelene-jövője

Az óvoda bemutatása

A Hunyadivárosban épült óvoda 1974-ben nyitotta meg kapuit a gyermekek előtt. Az itt dolgozó óvodapedagógusok szakmai felkészültségét, hivatásszeretét bizonyította az a tény is, hogy a Felsőfokú Óvónőképző Intézet gyakorló óvodája, a hallgatók szakmai–gyakorlati képzésének egyik bázisa lett az intézmény.

Az épület első jelentősebb felújítása a hetvenes évek végén történt, az emeleten található szolgálati lakást alakították át óvodai csoportszobává, így azóta 5 csoporttal működik az óvoda. Nem csak külsőleg újult meg az óvoda, hanem szakmailag is. Kibővült az óvoda kapcsolatrendszere, híre túlment Kecskemét határain, mely segítette a szakmai fejlődést, meghatározta arculatát. Az óvoda azóta országos Körlánc bázisintézményként működik a környezeti nevelés kutatása, segítése, terjesztése területén. Több alkalommal elnyertük a Zöld Óvoda címet, majd 2009-ben a KvVM felkért bennünket a Zöld Óvoda Bázisintézményi feladatok ellátására is.

Célul tűztük ki magunk elé, hogy Zöld Óvoda referenciainitézmény leszünk, ezért elindultunk a **TÁMOP 3.1.7** konstrukciójú pályázaton. A projekt célja, hogy a referencia értékű működési és pedagógiai gyakorlattal rendelkező közoktatási intézmények felkészüljenek nevelési gyakorlatuk továbbadására, elterjesztésére. Mára elértük, hogy **Előminősített referenciainitézménnyé** váltunk, s ezért az Új Széchenyi Terv által meghirdetett „Referenciainitézmények országos hálózatának kialakítása és felkészítése” programban részt vettünk, s „Corvina Óvoda Ifjúság Úti Tagóvodája referenciainitézmény” címmel 3 millió Ft támogatást nyertünk. A TÁMOP-3.1.7-11/2-2011-0538 számú projekt keretein belül, felkészültünk a referenciainitézményi szereppel járó feladatokra. Egyrészt pedagógus továbbképzéseken vettünk részt a szakmai munka továbbfejlesztése érdekében: az Intézmény Fejlesztési Tervünk alapján 2 fő 8 órás, 3 fő 15 órás, 14 fő 30 órás és 1 fő 60 órás képzésen bővítette, gazdagította tudását a referenciainitézményi minőségi szolgáltatások biztosítása céljából. Másrészt belső fejlesztések révén kidolgoztuk a referenciainitézményi szolgáltatások eljárásrendjéhez tartozó dokumentumokat. A projekt keretein belül laptop, projektor állvány, fénymásoló, spirálozó gép, digitális fényképezőgép vásárlására került sor, továbbá székek, bútorok beszerzésével tárgyi feltételrendszerünket bővítettük. Az elkövetkezendő időben felkészülünk a minősítési eljárásra, hogy a későbbiekben minősített Zöld Óvoda Referenciainitézményként várjuk az érdeklődőket. **Két joggyakorlatot** már feltöltöttünk a <http://kosar.educatio.hu/> internetes felületre.

1.3.Személyi és tárgyi feltételeik

Óvodánkban 11 fő óvodapedagógus, 5 fő dajka, 1 fő 0,75 státuszban foglalkoztatott dajka, és 0,5 fő óvodatitkár dolgozik. A nevelőmunkát az óvoda teljes nyitva tartásában az óvodapedagógus végzi.

Az óvoda nyitva tartása a szülők és a fenntartó igényei alapján történik: 6³⁰–17⁰⁰-ig. A óvodapedagógusok váltott műszakban dolgoznak.

EMBERKÖZPONTÚSÁG

Óvodánkban nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör uralkodik. (A stresszt okozó körülményeket igyekszünk a minimálisra csökkenteni.)

Fontosnak tartjuk a gyermekek feltétel nélküli elfogadását, másságának tolerálására való képességek meglétét, minden óvodai dolgozóban, és erre neveljük a gyermekeinket is (SNI gyermek). A dolgozók törekszenek az újító ismeretek alkalmazására, mert csak ezáltal tudunk valós értékeket közvetíteni, átadni.

Emberközpontú, színvonalas, mai kornak megfelelő óvodai nevelést nyújtunk gyermekeinknek.

Tárgyi feltételek alakulása

Óvodánk tárgyi felszereltsége az elmúlt években (a szűkös költségvetés ellenére is) jelentősen javult.

- **JÁTÉKUDVAR**

Óvodaudvarunkat - adottságainkhoz igazodva - optimálisan rendeztük el, teret adva a gyermekek mozgásigényének és az önfelelt játéknak. Szervezéssel (séta, közeli játszótérek, Hankovszky park, a Béke fasor mögötti Kiserdő) egészítjük ki a gyerekek számára a mozgáslehetőséget és a szabad levegőn való játékot.

Az árnyas udvar egy részét térburkoló kővel fedtük le. 2007-ben EU-s szabványnak megfelelő játékok kerültek elhelyezésre óvodánk udvarán, mely óvodásaink mozgásfejlesztését naponta kielégíti. Az udvaron két ivókút áll a gyermekek rendelkezésére. Kiskertünkben két mesterséges tavacsát alakítottunk ki, és a körülötte lévő sziklakertet különböző növényekkel, állatokkal telepítettük be.

A napkollektoros HMV rendszer kiépítésével, megvalósult a szabadtéri zuhanyzó kialakítása.

- **SZOBÁK BERENDEZÉSE**

Bútoraink, tartós berendezési tárgyaink jó minőségűek, színükben visszafogottak, praktikusak, zömében természetes anyagból készültek. Balesetvédelmi, környezetvédelmi, valamint az egészségvédelmi szempontoknak megfelelnek. A gyerekmosdóban sikerült lecserélni a fali csempét, a zuhanyzókadákat zuhanyzóálcák váltották fel. A felújítás során jelentkező vizes problémákat sikerült „orvosolni”. Az emelet két csoportszobájában hőszigetelt ablakok, nyílászárók vannak. TANULÁST SEGÍTŐ ESZKÖZEINKet folyamatosan bővítjük. Nagy kihívás számunkra a Zöld Óvoda Bázisintézményi teendők ellátása, amelynek teljesítéséhez meghatározott eszközjegyzék tartozik.

2. Nevelési koncepciónk

Mottónk:

„Az élet a megismerés eszköze – ezzel az alapelvvel szívünkben nemcsak bátran, hanem még vidáman is élhetünk, és vidáman nevelhetünk.”

Nietzsche

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Programunk nevelési felfogásában ennek alapján meghatározó szerepet kap a **környezeti nevelés**.

Célunk:

- ✓ **a környezettudatos, környezetbarát életvitel megalapozása**, kialakítása annak érdekében, hogy a gyermek képes legyen **a szűkebb és tágabb környezetében** jelenlévő problémák felismerésére és kezelésére az életkorához igazodó szinten.
- ✓ hogy az óvodáskor végére gyermekeinkben kezdjen kialakulni az életkorukhoz igazodó **holisztikus látásmód**, mellyel képesek lesznek az **önmegvalósításra**, a **másik és a különbözőség tiszteletbetartására, elfogadására**, a környezettel való **harmonikus együttélésre**, az **ÉLET TISZTELETÉRE**.

2.1. Gyermekkép

A gyermeki személyiségből indulunk ki. Abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Gyermekközpontú, befogadó nevelésünkkel a gyermeki személyiség kibontakoztatásának megerősítésére törekszünk, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, biztosítva ezzel minden kisgyermek számára azt, hogy egyenlő eséllyel részesülhessen a színvonalas nevelésben, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Egyetértünk azzal, hogy a gyermek fogamzásától kezdve folyamatosan fejlődik. A fejlődést a **genetikai adottságok**, az **érés törvényszerűségei** és a **környezeti hatások együttese határozza meg**. A fejlődés folyamatát a **szociális** - az Én–Másik viszonyai, a szocializáció, valamint az **érzelme** -, a **testi** - az optimális testi fejlődés – mozgás – egészséges életmód – az **anyanyelvi** és az **értelmi** területeken figyelhetjük meg. Az óvodai nevelésünk a gyermekek fejlődésének szükségleteit ezeken a területeken biztosítja.

Hisszük, hogy...

- családi hangulatú vegyes csoportok szervezésével formáljuk a gyermekek fogékonyságát, érzékenységét a különbözőségek elfogadására, tiszteletben tartására, így ebben a szervezési formában optimálisabban szocializálódnak

- olyan gyermekeket nevelünk, akik érdeklődők, nyitottak, érzékenyek a környezet állapota iránt, fontos számukra a szűkebb és tágabb környezet értékeinek megőrzése. Kialakul a környezet ismeretén és személyes felelősségükön alapuló környezetbarát, környezettudatos magatartásuk közösségi és egyéni szinten.
- óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó. Ennek megfelelően elsődleges célunk megteremteni az esélyegyenlőséget a gyermeki személyiség komplex minőségi fejlesztése által. Különös tekintettel a hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekekre, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.
- ahol a szeretetteljes, otthonos, derűs, kiegyensúlyozott, barátságos légkörben, melyet megteremt úgy az óvodapedagógus, mint a dajka, ott a társas kapcsolatok pozitív töltéssel bírnak. Érték egymás elfogadása, a különbözőség tiszteletben tartása, az előítéletek kerülése, az őszinteség, a segítőkészség, a nyitottság, a befogadóképesség, az előítéletek kerülése úgy társadalmi, mint nemi, vagy egyéb értelemben
- fokozatosan kialakul önismeretük, öntudatuk, gyermeki énképük, amikor el tudják választani önmagukat a külvilágtól, képesek lesznek saját öröklött genetikai adottságaik megvalósítására, tudnak bánni adottságaikkal, igényeikkel.
- társas kapcsolatuk a társakkal folytatott játék során alakul, tanulják az együttműködést, a kudarc és a siker, a félelem és az öröm elviselésének nehézségeit
- megtanulnak adni és elfogadni, egyezkedni, élvezni a közös tevékenységet. Fejlődik empátiájuk, hogyan érez a másik. Kooperálni kezdenek.
- személyes környezettudatos pozitív példamutatásunkon keresztül hatunk minden kisgyermekre. Ennek garanciája a pedagógiai következetesség, hitelesség, partnerelvrőség, az elhivatottság.
- tudatos és spontán tevékenységekkel tanulási helyzetet hozunk létre, ezáltal lehetőséget adunk arra, hogy minden kisgyermek az egyéni képességei, sajátosságai szerint a legtöbbet hozza ki magából
- az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztésével, aktív tapasztalatszerzés lehetőségeivel megalapozzuk az élethosszig tartó tanulást

2.2. Óvodakép

Hisszük, hogy...

- olyan óvodai élet megteremtésén fáradozunk, melyben biztosítjuk a gyermekek óvodába lépésétől az iskolába lépéséig fejlődésük és nevelésük optimális feltételeit
- az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, az óvoda a családi nevelés kiegészítője
- a gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai életmód megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet, megteremtődnek a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei
- kiemelt feladat az iskolát megelőző kisgyermekkorú fejlesztés, továbbá sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó legeredményesebb

fejlődésük elősegítése, s minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése

- az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésének elősegítésével, az egyéni bánásmód, a differenciális módszereinek alkalmazásával segítjük az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését
- az alkalmazott pedagógiai módszereinkkel minden segítséget megadunk személyiségük fejlődéséhez, egyéni képességeik és készségeik kibontakozásához.
- Az egyéni fejlettséghez igazodó élménypedagógiai és tevékenységközpontú módszereinkkel, környezeti nevelési tartalmakkal a sajátos nevelési igényű gyermekek motiválása is hatásosabban valósul meg
- a hangulatos, egyéni ízlésvilággal, természetes anyagokkal berendezett és díszített helyiségek, tevékenykedésre alkalmas „kuckók”, az inger gazdag, esztétikus környezet is hozzájárul a kiszámítható, biztonságos, nyugodt légkör kialakításához.
- minél több élményalapú, tevékenységbe „ágyazott” tapasztalatot szereznek a természeti-társadalmi környezetükről, annál inkább óvják, védik a természetet, környezetük épségét.
- lakóhelyük, szűkebb és tágabb környezetük alaposabb megismerésével mélyítjük a gyökereiket, identitásukat, szülőföldünk, hazánk és népünk kultúrájának, hagyományainak megismerésével kialakul hazaszeretetük
- környezeti nevelési programunkkal olyan elfogadó attitűdöt, más népekkel (migráns is) szembeni toleranciát alakítunk ki, mellyel fogékonnyá válnak a nemzeti, etnikai kisebbségekhez tartozó gyermekkel kötött kapcsolatokra, barátságokra
- óvodai nevelésünkkel biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét
- intézményünk hatékony működését csak a szülőkkel közös, bizalmon alapuló, partnerelvű együttműködés biztosíthatja.
- a szülők a szűkebb környezetükben élő lakóközösség, civil szervezetek aktív bevonásával nevelési céljaink eredményesebben valósulnak meg.

2.3. Jövőképünk

- Óvodánk környezeti nevelési programjának sajátosságát továbbra is megőrizzük.
- Óvodánk teljes alkalmazotti közössége továbbra is elkötelezi magát a fenntarthatóságra nevelés mellett
- Rugalmasan alkalmazkodunk a jövő aktuális kihívásaihoz
- Segítjük a hátrányos helyzetben élő családokat
- Kiemelten fontosnak tartjuk azoknak a környezetbarát szokásoknak, környezettudatos magatartásformáknak a kialakítását, amelyek a környezettel való harmonikus, fenntartható együttélést biztosítják a gyermekek későbbi életvitelében

2.4. Az egészséges életmód alakítása

Cél: az egészséges életmódra nevelés, az azt erősítő tevékenységek, életvitel igényeinek alakítása, gyermekeink testi fejlődésének elősegítése.

Az egészséges életmód kialakítása minden tevékenységi formában jelen van.

Az óvodapedagógus feladatai az alábbi területekre terjed ki:

- a gyermek gondozása, személyi higiénára nevelés, az egészséges életmód alakítása
- az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, mozgás, betegségmegelőzés
- egészséges és biztonságos környezet megteremtése, környezethigiénára nevelés
- pszicho-szociális higiénére nevelés

2.4.1. A gyermek gondozása, személyi higiénára nevelés, az egészséges életmód alakítása

Az óvodai élet megszervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus, a dajka néni a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal fokozatosan segíti önállóságuk fejlődését. Ez egész nap folyamán jelen lévő tennivaló csak akkor zárul le, amikor hazaengedi a gyereket.

Cél: az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

TERÜLETEI		
Testápolás	Öltözködés	Étkezés
<ul style="list-style-type: none"> ✓ kézmosás ✓ arc-, teljes lemosás ✓ fogmosás, szájöblítés ✓ wc-használat ✓ haj, köröm, fül, orr tisztán tartása 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ évszakoknak megfelelően, réteges öltözéssel ✓ egyéni igények figyelembevételével 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ komplett (növényi, állati) fehérje és vitamindús táplálkozás érdekében együttműködünk az óvodánkat ellátó étkeztetővel ✓ egész nap biztosított a folyadék (víz)
Az óvodapedagógus ...		
<ul style="list-style-type: none"> ✓ a gyerekek életkorához igazodóan ad segítséget, sok nevelő türelemmel, bemutatással, magyarázattal → mintaadás ✓ napközben többször kontrollálja a gyermek külsejét 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ a gyermek érkezéskor megtekinti küllemét, személyi tisztaságát, a betegségekre utaló esetleges jegyeket ✓ mintaadással folyamatosan fejleszti ízlésüket, igényességüket ✓ hazainduláskor a letisztalkodott, rendesen öltözött, gondos küllemű gyereket enged-el. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ízléses tálalásra, derűs légkörre törekszik ✓ türelemmel, leleményességgel eléri, hogy a gyermek az ételből megfelelő mennyiséget fogyasszon, az új ízeket kényszer nélkül megkedvelje ✓ megfelelő mintaadással, a családdal együttműködve végzi munkáját
A kimenet jellemzői – A 6-7 éves gyermek...		
<ul style="list-style-type: none"> ✓ tisztaságigénye kialakuljon, szokássá válik, szükségleteit, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ önmagával, ruházatával, használati tárgyaival kapcsolatban igényli a 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ a gyermek változatosan étkezik, elfogadja az új ízeket, ételeket

kívánságait szóban is kifejezi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rendet, tisztaságot ✓ a segítséget kérő gyermek használja a megfelelő udvariassági formákat ✓ felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit 	✓ igénye van a kulturált étkezésre, viselkedésre
--------------------------------	---	--

2.4.2. Egészségmegőrzés szokásainak alakítása, mozgás, betegségmegelőzés

Cél: a gyermek szervezetének edzése, óvása, megőrzése – kondicionálása -, a nyugodt pihenés, alvás megteremtése, a betegségek, kisebb rendellenességek prevenciója és korrekciója.

TERÜLETEI		
Szervezet edzése	Alvás, pihenés	Betegségmegelőzés
<ul style="list-style-type: none"> ✓ tartózkodjon, mozogjon a gyermek a szabad levegőn spontán vagy szervezett formában ✓ testnevelési foglalkozás, szobában (szellőztetés mellett) vagy szabadban, tornaöltözékben ✓ mindennapos torna naponta 2x ✓ séta ✓ úszás, vízhez szoktatás (igény szerint) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ egyéni szükségletük figyelembevételével ✓ nagycsoportosoknak megengedett a csendes tevékenység az alvók mellett, illetve a nevelési év második felében a szabadban töltik az alvás idő egy részét 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cseppfertőzések megállítása ✓ dizentériás megbetegedés, bélférgesség megelőzése ✓ hüléses megbetegedések megelőzése ✓ a megbetegedett gyermek elkülönítésével ✓ óvodai, utcai balesetek megelőzése ✓ bevizelő, beszélő, masztrubáló gyerek megvédése ✓ gerincoszlop, mozgásszervek elváltozása ✓ gombás bőrmegbetegedések ✓ nagyothalló, beszédhibás, látászavarban szenvedő gyerek segítése
Az óvodapedagógus ...		
<ul style="list-style-type: none"> ✓ a mozgásformák kiválasztásánál figyelembe veszi a gyerekek képességeit, egyéni szükségleteit ✓ balesetmentes környezetet biztosít ✓ megfelelő, ép és működő eszközöket, játékokat biztosít a mozgáshoz ✓ aktivizálja a szülőket is 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ nyugodt pihenést biztosít ✓ altató mesét, történetet mond, énekel, dúdol ✓ a nem alvó nagycsoportosoknak biztosít elfoglaltságot 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rendszeresen szellőztet, a zsebkeendőhasználatot, az alapos kézmosást folyamatosan ellenőrzi ✓ kondicionálással, edzéssel, sóbarlang kúraszerű látogatásával védi a gyermekeket a meghűléstől ✓ a balesetveszélyes, forgalmas helyeket kerüli, a heti terveknél folyamatosan jelöli ✓ szükség esetén orvoshoz,

		szakemberhez irányítja a gyermeket, a szülőkkel bizalmasan megbeszéli ✓ betegségből gyermeket csak orvosi igazolással fogad újra a csoportban ✓ rendszeresen vezet tartásjavító, kompenzáló mozgást, mezítláb járást ✓ A dajka néni játékszerek, eszközök fertőtlenítésével segíti a betegség megelőzést.
A kimenet jellemzői – A 6-7 éves gyermek...		
✓ a gyerekek szervezete el tudja viselni a környezeti hatásokat, képes alkalmazkodni	✓ csendesen, nyugodtan tölti az alvásidőt	✓ kerüli a balesetveszélyes helyeket, mozgásokat ✓ képes szóban megfogalmazni problémáit

2.4.3. Egészséges és biztonságos környezet megteremtése, környezethigiénára nevelés

Cél: a gyermek egészsége, ideális fejlődése, illetve fejlesztése higiénikus környezetben valósuljon meg.

TERÜLETEI
Játékok- játékszerek, egészségügyi berendezések (WC, mosdó), szemét és hulladék elhelyezés, szellőztetés, udvari játékok (stabil és mobil)
Az óvodapedagógus ...
✓ sérülést okozó játékokat kiszűri ✓ tartós, könnyen tisztítható játékszereket vásárol, s figyelembe veszi ezek méretét, formáját, célszerűségét, esztétikumát ✓ mindennap felhívja a gyerekek figyelmét a csoportszoba tisztaságának védelmére (rendrakás), gyakoroltatja azt ✓ állandó szellőztetést biztosít a csoportszobában ✓ az udvaron napos és árnyékos játéktérrel biztosít, vízfogyasztás az udvari játék közben is szükséges ✓ megtanítja az egészségügyi berendezések szakszerű használatát, az alapvető higiénés tennivalókat
A kimenet jellemzői – A 6-7 éves gyermek...
✓ elsajátítja az alapvető higiénés tennivalókat, eszközhasználatot ✓ védi, tisztán tartja környezetét ✓ betartja a biztonságát biztosító szabályokat

2.4.4. Pszicho-szociális higiénére nevelés

Cél: kedvezőtlen hatások kivédése, testi-lelki sérülések megelőzése

TERÜLETEI
személyes szükségletek kielégítése, szociális és érzelmi biztonság, személyi tulajdonságok szabad kibontakoztatása, stressz megelőzés, harmonikus társas kapcsolatok, napirend
Az óvodapedagógus ...
<ul style="list-style-type: none"> ✓ a gyermek érzelmi, közösségi életét figyelemmel kíséri ✓ a gyermek adottságai, képességeit, törekvései szabad kibontakozását segíti ✓ a gyermek érzelmében bekövetkezett kedvezőtlen helyzetet felismeri, lehetőség szerint visszafordítja, korrigálja, szülők, megfelelő szakemberek bevonásával prevenció, korrekciós testi-lelki nevelési feladatokat lát el
A kimenet jellemzői – A 6-7 éves gyermek...
<ul style="list-style-type: none"> ✓ szociálisan és érzelmileg biztonságban érzi magát ✓ társas kapcsolatai vannak

2.5. Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

A gyermekek magatartását érzelmeik vezérik, ezért **célunk a kiegyensúlyozott, nyitott, önkifejező, önérvényesítő, toleráns személyiségjegyek megalapozása.**

Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés minden tevékenységi formában jelen van.

TERÜLETEI
Gyermeki magatartás, kommunikáció, beszoktatás rendszere, mintakövetés, különbözőségek, erkölcsi tulajdonságok
Az óvodapedagógus ...
<ul style="list-style-type: none"> ✓ lehetőséget teremt arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit ✓ a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére, megértésére neveli ✓ barátságos légkört, otthonos, szeretetteljes körülményeket, állandó értékrendet biztosít ✓ –gyermek, gyermek-dajka, gyermek–gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemzi ✓ és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű ✓ közös élményekre épülő tevékenységeket szervez ✓ a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek neveléséhez önképzés, továbbképzései során speciális ismereteket szerez, szükség esetén megfelelő szakembereket von be a nevelésbe, fejlesztésbe
A kimenet jellemzői – A 6-7 éves gyermek...
<ul style="list-style-type: none"> ✓ ismeri a szűkebb és tágabb környezetét, kötődik hozzá ✓ nyílt, barátkozó, társaival elfogadó ✓ érzelmi élete nyugodt, kiegyensúlyozott ✓ nyitott érdeklődésével készen áll az iskolai életmódra ✓ készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes az együttműködésre, a kapcsolatteremtésre ✓ ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek

2.6. Az anyanyelvi-, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés minden tevékenységi formában jelen van.

2.6.1. Az anyanyelvi fejlesztés és a kommunikáció

TERÜLETEI
Kommunikációfejlesztés, nyelvművelés, beszédértés, - fejlesztés, gondolkodásfejlesztés, erkölcsi, emberi értékek megalapozása, közvetítése
Az óvodapedagógus ...
<ul style="list-style-type: none">✓ beszéde legyen mintakövető, melyet beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel valósít meg, így előkészíti a gyermeket irodalmi élmények befogadására✓ meghallgatja a gyermeket, időt hagy arra, hogy gondolatait, érzéseit kapkodás nélkül kifejezhesse (gyermeki kérdések, válaszok)✓ a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvét fenntartja, ösztönzi✓ a beszéd külső formai jegyeinek elsajátításakor tekintettel van a kisgyermek életkori sajátosságaira,✓ segíti a helyes levegővétel és a hangképzés kialakítását✓ a nem verbális eszközök helyes percepciója, értelmezése érdekében összhangban van szóbeli közlése és nonverbális kommunikációja✓ az anyanyelvvvel a környező világot, a természet jelenségeit szeretteti meg✓ rendszeresen játszik anyanyelvi játékokat a gyermekekkel✓ rendszeresen mesél, bábozik és bábozásra készíti a gyermekeket
A kimenet jellemzői – A 6-7 éves gyermek...
<ul style="list-style-type: none">✓ életkorának igazodó szókinccsel rendelkezik✓ érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél✓ életkorának igazodó tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni✓ végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét

2.6.2. Értelmi fejlesztés

Cél: a lelkileg egészségesen fejlődő gyermekben olyan készségek, képességek megalapozása, fejlesztése, melyekkel az óvodáskor végére a gyermek nyitott érdeklődésével képessé válik az iskolai életmód megkezdésére.

TERÜLETEI
érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség, feladat és szabálytudat
Az óvodapedagógus ...
<ul style="list-style-type: none">✓ gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára épít✓ változatos tevékenységeket biztosít, melyeken keresztül a gyermek tapasztalatokat szerezhet a természeti és társadalmi környezetéről✓ a projektpedagógia alkalmazásával a különböző értelmi képességeket és az alkotóképességet fejleszti, szervezi, tervezi a megismerő folyamatokat✓ a gyermek spontán szerzett tapasztalatait, ismereteit rendszerezi, bővíti✓ az egyéni bánásmód, a differenciálás módszereit alkalmazza

A kimenet jellemzői – A 6-7 éves gyermek...

- ✓ tud szándékosan figyelni, fokozatosan növekszik a figyelme tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele
- ✓ elemi mennyiségi ismeretekkel rendelkezik
- ✓ feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg
- ✓ érzékelése, észlelése tovább differenciálódik
- ✓ kitartása, munkatempója, önállósága, önfegyelme alakul

2.7. A gyermekek szokásainak alakítása

Nevelő hatásunk elsődlegesen a gyermek szokásrendszerét célozza:

magában foglalja a gondozási tevékenységként végzendő szükségletkielégítő, fejlesztő és óvó-védő feladatokat, amelyeket segítséggel vagy önállóan oldanak meg a gyermekek. **A gondozás során egyre csökkenő, módosuló felnőtt beavatkozás hatására a tevékenység szokássá fejlődik.**

A szokások kialakításánál célunk, hogy a gyermekek cselekedetei automatizálódjanak, minél kevesebb külső és belső ellenőrzést használjanak cselekvéseikben.

A szokásrend alakítása egy sajátos hatásrendszerben fejlődik:

- ✓ modellkövető tanulás, a szociális tanulás - szülői hatás, testvérpár, óvodapedagógusok, dajka nénik, idősebb óvodás, csoporttárs
- ✓ optimális hatást csak a szülőkkel együtt érhetünk el.
- ✓ szokásrend táblázatunk tervezetét megbeszéljük a szülőkkel. Így ők is magukénak vallják, erősítik. Indirekt módon ők is formálódnak.
- ✓ a környezethez kapcsolódó attitűd: érzelmek - tapasztalatok - kognitív tartalmak
- ✓ A rendszeres tevékenységek is szokásalakító hatásúak.
- ✓ Az ünnepek, megemlékezések, jeles napok, rendezvények – kiemeljük a születésnap szülőkkel történő megünneplését.

A SZOKÁSOK meghatározzák viszonyulásainkat a környezet minden eleméhez, ezért MINDEN TEVÉKENYSÉGHEZ kapcsolódik.

3. Környezeti nevelésünk értelmezése

A környezeten értjük mindazt, ami körülvesz bennünket, aminek mi is alkotó elemei vagyunk, amiben az életterünk van, ahonnan az életfeltételünket biztosítjuk. Ez a környezet globális felfogása. A környezetet a természetes és ember alkotta, valamint a belső és külső rendező elvekkel a következő négy részre oszthatjuk fel:

A **természetes külső** – az élő és élettelen természet: a levegő, a víz, a talaj, a növények, az állatok. A szűkebb környezetből kiindulva – először az óvodaudvar és környéke, a lakóhely - és egyre távolabb haladva biztosítunk élményalapú tapasztalati bázist.

A **természetes belső** – a gyermek fizikális állapota: az egészség és az egészséges életmód, a környezet tisztaságának, a jó levegő és a tiszta víz használatának szokásrendbe állítása.

Az **ember alkotta külső** – az épített környezet, a bennük működő technikai és technológiai folyamatok, viszonyok: épületek, tárgyak, az anyagok és eszközök, a hulladék és kezelése, a fogyasztói szokások, a hagyományok, a közlekedés és szabályai, a szolgáltatások, valamint ezek múltjának, jelenének és jövőjének ismerete.

Az **ember alkotta belső** – az ÉN, a gyermek belső világa, a lelki egészsége, az önértékelése, a kapcsolata a családdal, a társas viszonyai, a konfliktuskezelése és a tudása. A részek kölcsönhatásban állnak egymással, a működő kapcsolatok hatására létre jön az ÉN attitűdje (beállítódása).

A környezeti nevelés több mint a környezet megismerése: integráló szerepe van a nevelés más területeivel, megjelennek benne a különböző nevelési területek (tevékenységek), és sajátos kölcsönhatásban felerősítik egymást.

3.1. A környezeti nevelésünk célja

- ✓ a környezettudatos, környezetre figyelő magatartás megalapozása,
- ✓ azon szokások, magatartásformák kialakítása, amelyek a környezettel való harmonikus együttélést biztosítják a gyermekek későbbi életvitelében.

3.2. Az óvodai programunk alapelvei

- ✓ **A gyermekközpontúság**, mely megnyilvánul a számára felkínált eszközökön, élményközpontú kereső, kutató, felfedező tevékenységekben.
- ✓ **Pozitív kapcsolat a természeti és társadalmi környezettel**, melyben a családi és társadalmi háttér bevonásával személyisége és egyéni képessége kibontakozik
- ✓ **A cselekvés és az aktív részvétel**, melyre az interaktivitás, átélés a jellemző, s az egész életvitel révén valósul meg.
- ✓ **A globális nevelésfelfogás**, amelyet a hagyományos foglalkozási területek szintézisével, a projektpedagógia eszközeivel, az élménypedagógia módszereivel, mint innovatív pedagógiai törekvéssel oldunk meg az óvodai élet mindennapjait áthatva.

3.3. A környezeti nevelésre alapozott programunk feladatrendszere

3.3.1. Attitűdök kialakítása, formálása

A környezettel pozitív érzelmi kapcsolatot kell kialakítanunk! Az attitűd egy összetett pszichés képződmény: szociális tanulással, a mintakövetés alapján alakul a szülők, nevelők – az óvoda - és a társadalmi környezet hatására.

3.3.2. Ismeretszerzés

A környezeti nevelésünk ismeretrendszerének kialakítása ökológiai szemléleten alapuló ismeretszerzéssel történik: így az ismeretek segítik a környezet egészének megértését.

Tartalmaz:

- ✓ alapvető tényeket, összefüggéseket,
- ✓ problémákat, és megoldásokat
- ✓ a világgép, a kultúra és az értékrend elemeit

Az ismeretek:

- ✓ valódiak, realiztikusak
- ✓ az óvodás korosztálynak megfelelőek, melyeket a megfelelő ökológiai és humánökológiai könyvekből, szakfolyóiratokból gyűjtjük össze.

3.3.3. Készségek kialakítása

Kialakítjuk a környezeti problémák felismeréséhez, megoldásához szükséges jártasságokat, készségeket:

- ✓ kereső, tapasztaló magatartásmóddal
- ✓ élménypedagógiával
- ✓ terepi foglalkozások szervezésével
- ✓ történetekkel, helyzetmegbeszélésekkel
- ✓ a problémaérzékenység és a problémamegoldó képesség fejlesztésével

3.3.4. Tudatformálás

A gyermekek tudatformálásához szükséges,

- ✓ hogy életkorukhoz igazodó szinten tudatában legyenek annak, mennyire fontos számunkra a környezetünk egésze (*globális*) és helyi része (*lokális*): részesei, alakítói, felelősei és hatásának szenvedői vagyunk - a környezeti ártalmak terjedése nem ismer határokat.
- ✓ holisztikus látásmód formálása, amely ráirányítja a figyelmüket arra, hogy a környezetben minden hálószerűen összekapcsolódik.
- ✓ a nevelők – óvónők, dajkák, szülők - tudatának formálása is.

3.3.5. Értékrend és az értékelés kialakítása

A helyes értékrend kialakítása a környezeti nevelésünk kiemelt feladata: megalapozza viszonyulásaikat, cselekedeteiket. a legkisebb elem fontosságát. Az értékeket mindennapjaik döntési folyamataiban alkalmazzuk, a gyermek is a mindennapokban folyamatosan dönt: elfogad vagy elutasít, érzelemvezérelten értékkel valamilyen cselekedetet vagy jelenséget. Kialakítjuk a gyermekben a helyes, elemzésen alapuló elismerést, bírálatot.

4. Tanulásértelmezésünk

Programunkban a tanulás kiszélesített értelmezését alkalmazzuk.

A tágan értelmezett tanulást az egyén és a környezete kölcsönhatásában értelmezzük, ahol az egyénnek aktív befogadó, konstruáló szerepe van. A folyamat hatékony résztvevője, mely nem elsősorban az ismeretszintjére, hanem a viselkedésére, a magatartására, az értékrendjére és az attitűdjére irányul.

A kialakított *hatás* a fontos. Ez a hatás válik *önfejlesztő erővé*, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja, a környezetére figyelő, környezetbarát magatartású felnőtté válás alapját képezi. Az óvónő a tanulás irányítása során az egyéni bánásmód elvét követve **személyre szabott pozitív** értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A tanulási folyamatban érezze jól magát a gyermek. Legyen benne:

✓ játék	✓ érzékek használata,	✓ együttműködés
✓ kíváncsiság,	✓ cselekedtetés,	✓ tevékenykedés
✓ érdeklődés,	✓ találgatás lehetősége,	✓ sikeröröm, függetlenül attól, hogy milyen
✓ motiváltság,	tévedés szabadsága,	képességekkel rendelkezik a gyermek.
✓ bizalom,	✓ felfedezés, megtalálás,	
✓ jókedv, humor	✓ alkotás	

4.1. A projektpedagógia alkalmazása a tanulás folyamatában

A projektpedagógia egyik legfontosabb jellemzője a tevékenységekben megvalósuló tanulás.

Ismérvei:

✓ a folyamatosság,	✓ gyakorlati problémamegoldás
✓ az utánzás, modellkövetés	✓ az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.
✓ az életszerűség, cselekvéses tanulás	✓ Az óvónő a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
✓ a komplexitás,	
✓ spontán és szervezett tevékenység, tapasztalatszerzés	
✓ nem szűkül le az ismeretszerzésre,	
✓ gyakorlati célja, haszna van (produktuma)	

4.2. Képességfejlesztés

Tanulásértelmezésünk elsődleges célja **az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése**, az attitűdök erősítése.

Személyiségfejlesztés

fizikai tulajdonságok – kitartás,
finommotorika, tájékozódás- testen, térben,
síkban...

Perszonalitás – önállóság, önismeret,
önbizalom, énkép, siker, kudarc,
önfegyelem...

Szociális érzékenység –
kapcsolatteremtés, kapcsolattartás,
feladattudat, feladattartás, szabálytudat...

Kognitív képességfejlesztés
ismeretszerzési, igény, érdeklődés,
képzelet, figyelem, emlékezet,
gondolkodás...

**Nyelvi kommunikációs
képességfejlesztés** – beszédértés,
beszédészlelés, beszédfigyelem,
beszédkedv, szókincs, nem verbális
kommunikáció...

Tehetség gondozás -
előadói képesség, zenei képesség,
mozgásképeség, improvizációs képesség,
vizuális képesség, logikai képesség...

Programunk a társadalom közösségeire támaszkodik. Bevonja a családot, az egyesületeket a feladatok megvalósításába, ezért szükség van a szociális technikák tanulására.

4.3. Kooperáció a tanulásban

A kooperáció valamilyen közös cél érdekében végzett, együttműködésen alapuló tevékenység. A gyermek játékában megfigyelhetjük igényét az együttműködésre. Elfogadjuk, hogy a kooperációban nem minden gyermek vesz azonos mértékben részt, de figyel, így saját mércéjével mérve ez is eredmény.

A kooperáció feltételei:

- ✓ olyan helyzetek kialakítása, ahol közösen keresünk, építünk, gyűjtünk és problémát oldunk meg.
- ✓ bizalmi légkör kialakítása, amiben bizalommal, nyitottan fordulunk egymáshoz, s a gyerekek ezt átviszik az egymás közti viszonyaikra is.
- ✓ vezető szerepek vállalása a rátermetteknél

4.4 A szociális tanulás

Az óvodáskorú gyermek **attitűdje, viselkedése** nem a hagyományos megtanítási stratégiák alapján alakul, hanem elsősorban **modellkövetéssel**.

A gyermek viselkedésére jelentős hatást gyakorolnak gyermektársak és a felnőttek a *jutalmakkal és büntetésekkel - szociális elfogadással vagy elutasítással*. A helyes viselkedés elismerése, a megerősítés serkenti a szociális tanulást. Ugyanakkor a modellkövetés velejárója a helytelen minta megtanulása is. Figyelünk ennek kiküszöbölésére, háttérbe szorítására, a jó minta elfogadtatására.

5. Az óvodai programunk rendszerelemei

- ✓ **a játék**
- ✓ **a művészetek:**
 - Vizuális nevelés: rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
 - Zenei nevelés: Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
 - Verselés, mesélés
- ✓ **a külső és belső világ tevékeny megismerése**
- ✓ **mozgás, testnevelés, egészséges életmódra nevelés**
- ✓ **munkajellegű tevékenységek a nevelésben**

5.1. JÁTÉK

Célja: A gyermek mindennapi játéka örömforrás, élményt adó legyen, valóság-hű tapasztalatokat szerezzen külvilágról és saját belső világáról, s az átélt tapasztalatait hozzá tudja rendelni az élethelyzetekhez.

A játék a tanulás forrása, de áthatja a gyermeki munkatevékenységeket is.

<p>Képességfejlesztés: a szabad játék során...</p> <ul style="list-style-type: none"> ☺ Alkotóképességük fejlődik, erősödik ☺ a másik segítségét és a segítség elfogadását, a bizalmat, az együttműködést gyakorolják ☺ megtapasztalják a siker vagy kudarc elviselését és megosztását ☺ makro- és mikromozgásuk, finommotorikájuk fejlődik ☺ megfigyelnek szerepeket, helyzeteket ☺ megismerő tevékenységük, mozgáskoordinációjuk fejlődik ☺ a szabad játékok jó alkalmat adnak a társas együttműködésen kívül az attitűdök, szokások és ismeretek alakítására ☺ beszédértésük, beszédészlelésük fejlődik 	
Tartalmi elemei	Az óvodapedagógus ...
<ul style="list-style-type: none"> ✓ mimetikus, szimulációs játékok ✓ konstruáló játékok ✓ szimbolikus szerepjátékok, ✓ szabályjátékot, ✓ gyakorlójátékot, ✓ szenzitív játékok 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ teljes körűen alkalmazza minden nevelési területen játékos tevékenységszervezéssel ✓ utánozható mintát ad a játéktevékenységekre, beszédstílusa mintaértékű ✓ bizalomra épülő, nyugodt játékidőt indirekt reakcióival biztosítja, segítő-támogató-bevonható társ a játékban ✓ a gyermekek számára fontos mesevilágot figyelembe véve, realiztikus ismeretekhez juttatja őket ✓ biztosít olyan játékos munkalapokat, amelyekkel a gyermek számára pozitív élményt, sikert nyújt ✓ lehetőséget ad a szabad mozgásra, valamint a nagymozgásokra ✓ a szabad játékot kiemelt jelentőséggel építi be az óvoda napirendjébe, biztosítja a szabad játék túlsúlyának érvényesülését ✓ mintát ad a játékokkal való helyes bánásmódról, a környezetmegővésre
A kimenet jellemzői – A 6-7 éves gyermek...	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ a szabályjátékokban, társasjátékokban az elfogadott szokások, szabályok mentén, önállóan, külső kontroll nélkül képes játszani ✓ mesetudata, valóságtudata kialakult ✓ a konstruáló játékokkal, egyéb játékeszközökkel megfelelően játszik, vigyáz állagmegővésükre ✓ képes társaival együttműködve játszani ✓ társai játékát tiszteletben tartja, elfogadja 	

5.2. Művészetek

5.2.1. Vizuális nevelés: rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A természet sokszínűsége, gazdag szín- és formavilága, a természeti tárgyak (fák, bokrok, kövek, virágok...) elrendezési elve mind olyan szépséget rejt magában, amit meg figyeltetünk. Az óvodán belüli kiállításokra, akár gyermekmunka, akár művészi alkotás, nagy hangsúlyt fektetünk.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Szoros kapcsolatban van a játékkal, a barkácsolással, továbbá a környezeti neveléssel, a vers–mese tevékenységi formával és a zenei neveléssel.

Célja: a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez alkalmazkodva a különböző anyagok, eszközök, technikák, technológiák, eljárások, szokások megismertetése, a gyermek képi–plasztikai kifejezőképességének fejlesztése.

Képességfejlesztés:	
<ul style="list-style-type: none"> ☺ képi-, formai-, színeképzetei formálódnak ☺ fejlődik képi–plasztikai kifejezőképessége ☺ nő önismerete, önbizalma, fejlődik alkotóképessége, alakul esztétikai érzéke ☺ fejlődik finommotorikája, kez ügyessége, tájékozódása síkban ☺ alakul ceruzafogása ☺ fejlődik önállósága, én-képe alakul, ember- és mozgásábrázolása fejlődik ☺ feladattudata, feladattartása, szabálytudata formálódik ☺ ismeretszerzési képességei fejlődnek: érzékelés, észlelés, megismerés, kíváncsiság ☺ vizuális képességeiben ügyesedik ☺ figyelme, beszédértése, beszédészlelése fejlődik ☺ előadói képességeit erősíti az alkotásaival való játék, a bábozás ☺ alapvető higiénés szokásokat sajátít el (festőköpeny, kézmosás, munkarend) ☺ együttműködési képessége erősödik 	
Tartalmi elemek	Az óvodapedagógus ...
<ul style="list-style-type: none"> ✓ rajzolás–festés (kréta, akvarell, olaj...) ✓ mintázás (kerámiakészítés, agyagozás, szobrászat...) ✓ építés–konstruálás ✓ bábkészítés, varrás–kézimunka ✓ képalakítás (montázs, kollázs, grafikai eljárások...) különböző anyagokból (papír, ruha, fonal...) ✓ nyomatok (levél, krumpli, papírdúc, parafadúc...) ✓ origami ✓ szövés, fonás ✓ barkácsolás ✓ zöldség gyümölcs-szobrászat, az elkészült művekből kiállítás ✓ műalkotásokkal való ismerkedés, az emeleti galérián reprodukciókból időszakos kiállítás ✓ környezetalakítás („a legkellemesebb 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ lehetővé teszi a környezet változatos, közvetlen, interaktív, minél több érzékszerven keresztüli megismerését, megtapasztalását, beszédstílusa mintaértékű ✓ megfelelő motiválással vonzóvá teszi az alkotást, maga a tevékenység a fontos ✓ megismerteti a gyerekeket a különböző anyagokkal, eszközökkel, s ezek anyagtakarékos használatával ✓ a különböző technikákhoz, technológiákhoz választ témát, s ezek kivitelezési módját megismerteti a gyermekkel ✓ sokféle folyamatos tevékenységet, lehetőséget biztosít élményeik, fantáziájuk és megfigyelésük térbeli és képi megjelenítéséhez ✓ segíti a kezdeményező, kreatív magatartás

<p>csoporthoz"- vándordíj, amelyet a szülők ítélnék oda) ✓</p>	<p>érvényre jutását, a kreatív alkotást, s megteremti a kibontakozáshoz, az önkifejezéshez szükséges feltételeket, eszközöket</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ formálja a gyermekben környezete iránti igényességét ✓ a gyermek munkáit, alkotásait értéknek tekinti, kezeli és tárolja (rajzos zseb, irattartó mappa, személyiségfejlődési napló) ✓ valós esztétikai élményeket nyújt tárlatok, kiállítások, galériák, múzeumok látogatásával, s könyvek, albumok, reprodukciók segítségével nyitottá, érdeklődővé teszi őket a műalkotások iránt. Véleményüket meghallgatja ✓ segíti, biztatja a szülőket ötletek adásával, javaslatokkal az otthoni alkotó tevékenységekre
<p>A kimenet jellemzői – A 6-7 éves gyermek...</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ az alapvető technikákat, technológiákat elsajátította (rajzolás, festés, mintázás) ✓ helyes ceruzafogása kialakult ✓ környezetére, alkotásaira igényes, érték-ként kezeli őket ✓ a különböző anyagokat anyagtakarékosan használja ✓ síkban (papíron) képes tájékozódni (főnt-lent, bal-jobb) 	

5.2.2. Zenei nevelés: Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Célja: a gyermekek komplex személyiségfejlesztése a zenei nevelés eszközeivel, zenei ízlésformálás, alkotóképesség fejlesztés. A zenélés, éneklés örömet nyújtson.

<p>Képességfejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☺ zenei képességeknek (az egyenletes lüktetés, a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei alkotóképességnek alakítása ☺ esztétikai fogékonyság fejlesztése ☺ beszédértés, beszédfejlesztés ☺ önállóság, önbizalom fejlesztés ☺ szabálytudat, értelmi képességek ☺ érzékelés, észlelés fejlesztése ☺ együttműködési képesség ☺ improvizációs képesség ☺ zenei ízlés, érdeklődés formálása 	
<p>Tartalmi elemei</p>	<p>Az óvodapedagógus ...</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ gyermekdalok, énekes játékok ✓ a népi gyermekdalok, népi játékok ✓ mondókák 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységeket szervez különböző dallam, a ritmus és mozgásos játékokkal

<ul style="list-style-type: none"> ✓ az ölbeli játékok ✓ tánclépések ✓ Zenehallgatás: <ul style="list-style-type: none"> ▪ kortárs zenei alkotások ▪ népdalok (magyar és más népek dalai) ▪ komolyzene ▪ hangszeres zene ✓ környezet hangjai 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ a felnőtt minta utánzására bátorítja a gyerekeket, így az éneklés, zenélés részévé válik a mindennapi tevékenységnek ✓ a zenei kezdeményezéseket a gyermekek aktív részvételére támaszkodva szervezi meg, támaszkodik új ötleteikre, új elképzeléseikre, együttműködésre motivál ✓ a dalokat, mondókákat, énekes játékokat felhasználja a beszédfejlesztésre, beszédhibák korrekciójára, a helyes légzéstechnika gyakorlására ✓ a gyermekekkel közösen készít hangszereket, népi hangszereket ✓ a gyermekek figyelmét a környezet hangjaira irányítja ✓ elősegíti az ünnepekkel, környezetükkel kapcsolatos ismereteik bővítését ✓ a gyermekek mozgásos képességeit egyszerű tánclépések, mozgásformák gyakorlásával fejleszti ✓ a gyermekek számára olyan rövid, élményt adó élőzenei bemutatásokat, énekelt, hangszeren játszott dalokat, zenedarabokat biztosít, melyet figyelemmel, türelemmel, érdeklődéssel képesek végighallgatni ✓ a zenehallgatási anyagot változatosan választja meg: éneklés, élőzene, komolyzene, kortárs zene, gyermekdalok, műdalok audio-felvételről ✓ a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe veszi a gyermekek hovatarozását is
<p>A kimenet jellemzői – A 6-7 éves gyermek...</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Szívesen, bátran énekeljen, egyedül is ✓ Vannak kedvenc mondókái, énekei (5-6 db), többet felismer dallamról ✓ Bátram használ hangszereket ✓ Ismeri és alkalmazza az egyenletes lüktetés és a ritmus közti különbséget ✓ A gyors-lassú, halk-hangos, hosszú-rövid közti különbséget felismeri, maga is tudja érzékeltetni 	

5.2.3. Verselés. mesélés

Célja: a gyermek értelmi, érzelmi, erkölcsi, harmonikus személyiségfejlődésének segítése. Művészet, ami a maga komplexitásában fejt ki hatását. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

Képességfejlesztés:	
<ul style="list-style-type: none"> ☺ Beszédértése, beszédészlelése, képzelete, figyelve, gondolkodása fejlődik ☺ Ritmusérzékének fejlesztése valósul meg ☺ Alakítja humorérzékét, egészséges, kiegyensúlyozott lelki fejlődést ☺ Belső képalkotás képessége fejlődik ☺ Szókincse gyarapodik, beszédkedve fejlődik ☺ Beszédzavara, beszédhibái enyhülnek, javul kommunikációs képessége ☺ Alkotó-, improvizációs képessége fejlődik ☺ Előadói képességei alakulnak (mesélés, bábozás, dramatizálás) 	
Tartalmi elemei	Az óvodapedagógus ...
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mese-vers-mondóka-történet ✓ Magyar gyermekköltészet ✓ Népi és dajkai hagyományok ✓ Népmesék ✓ Klasszikus és kortárs irodalmi művek ✓ Dramatikus játék ✓ A gyermek saját vers és mesealkotása ✓ Anyanyelvi játékok, nyelvtörők 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ a gyermekkel olyan kapcsolatot teremt, melyben nagy érzelmi biztonságban érzi magát ✓ beszédstílusa mintaértékű, helyes minta és szabálykövetítéssel formálja a gyerekek beszédét, kerüli nyelvtani hibáik javítgatását ✓ sok alkalmat (napi rendszerességgel), jó alapot kínál a mindennapos verselésre, mondókázásra ✓ a mesélést, mondókázást és versmondást a spontán adódó helyzetekre, a kedvező körülmények tudatos kiváráására, előidézésére építi ✓ versekkel, mesékkel, mondókákkal bővíti, gazdagítja a gyermekek környezetükről szerzett ismereteit ✓ támogatja a gyerekek mese- és versélményeinek, saját mese- és versalkotásaiknak mozgással, vizuális alkotásokban, barkácsolási tevékenységekben, játéktevékenységekben való kifejezését ✓ javasolja a szülőknek, hogy otthon is rendszeresen verseljenek, meséljenek a gyerekeknek ✓ módszereiben rendszeresen alkalmazza a dramatizálást, bábozást
A kimenet jellemzői – A 6-7 éves gyermek...	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ bátran, választékosan beszédhiba nélkül egész mondatokban fejezi ki gondolatait ✓ megfelelő hangerővel és tempóban beszél, gesztusai, arckifejezése összhangban van mondanivalójával ✓ szereti, igényli a meséket, verseket, tud 5-6 verset, 1-2 mesét emlékezetből elmondani 	

5.3. A külső és belső világ tevékeny megismerése

A környezeti nevelés mindennap jelen van valamilyen formában. A heti ütemezés középpontjában áll és a többi nevelési terület ehhez kapcsolódik be.

Az Alapprogram megerősíti azt a nevelésfelfogást, miszerint a matematika nem más, mint a külső környezetünk élő és élettelen részeinek szín-, alak-, mennyiségtulajdonságait, valamint kiterjedés, elhelyezkedés, rendezés viszonyait feltáró, vizsgáló tevékenység. A gyermek tapasztalja a matematikai tényeket, viszonyokat és azokat tevékenységeiben alkalmazza. Ezért mi a **matematikai nevelést a környezeti nevelés szerves részének tekintjük.**

Célja: A külső és a belső környezet tulajdonságainak és viszonyainak alkotó, konstruktív módon, játékosan történő tapasztalása, megismerése, hogy megtanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

Képességfejlesztés:	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ kiemelten fejlesztjük a tájékozódást, a tapasztalást, az emlékezést, a megértést, a konstruálást, az ítéelőképességet ✓ testséma, én-tudat, tájékozódás térben-síkban-testen ✓ pozitív érzelmi viszonya, attitűdformálás ✓ a gyermekben kialakul a természettel való harmóniában élés, a környezetet védő, óvó tulajdonsága erősödik, személyisége fontos részévé válik – személyes kompetenciák (környezettudatos magatartás, környezetbarát életmód) ✓ logikai képesség ✓ szociális érzékenység ✓ nyelvi kommunikációs képességek 	
Tartalmi elemi	Az óvodapedagógus ...
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Környezeti nevelési projektjeink: <ul style="list-style-type: none"> ○ állatok, növények ○ víz, talaj, levegő ○ én-kép ○ hulladék, vásárlói szokások ○ közlekedés, lakóhely ○ hagyományok ▪ megfigyelés, ▪ vizsgálatok, mérések ▪ összehasonlítások, ▪ kísérletek, modellezés ▪ séta, gyümölcssaláta-készítés, ▪ környezeti játékok... 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ lehetővé teszi a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését ✓ elősegíti az önálló véleményalkotást, a döntési képességek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában ✓ mindig minden helyzetben modell a gyermekek számára, ezért ennek megfelelően helyes, követhető magatartás, viszonyulás, beszédstílus és szokásbeli mintát mutat a gyermekek felé (környezettudatos magatartás, környezetbarát életmód). ✓ könnyed, vidám, játékos tevékenységekkel segíti a gyermekek képességeinek, attitűdjének alakulását, ✓ minél több lehetőséget, módot biztosít arra, hogy a gyermek reális tapasztalatokat, ismereteket szerezzen önmagáról, tésztéről, annak működéséről, gondozásáról ✓ segíti a szülőket, hogy felismerjék gyermekük környezet iránti érdeklődésének fontosságát

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ kapcsolatba lép az óvoda környezetében előforduló, található különböző társadalmi, környezet- és természetvédő szervezetekkel, az együttműködést, munkájukat beépíti a nevelés folyamatába
A kimenet jellemzői – A 6-7 éves gyermek...	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és szűkebb-tágabb környezetéről ✓ rendelkezik elemi mennyiségi ismeretekkel ✓ képes szándékosan figyelni az előtte álló feladatra, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele ✓ a közvetlen felidézés mellett képes a szándékos bevésésre és felidézésre, megnő a megőrzés időtartama ✓ feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg ✓ környezettudatos magatartása, környezetbarát szokása kialakulóban van. Megtanulja a környezet tisztetét, szeretetét. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. 	

5.4. Mozgás, testnevelés, egészséges életmódra nevelés

Célja: fejlődjön ki a cselekvőképességük, legyenek képesek cselekvéseik, mozgásaik megfelelő irányítására, szeressék meg a mozgást. A gyermekek mindennapi szükségleteinek kialakítása érdekében a helyi lehetőségek maximális kihasználása.

Képességfejlesztés:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ nő kitartásuk, akaraterjük, átéli a sikert, javul kudarctűrő képességük ○ feladat és szabálytudatuk fejlődik ○ növekedik szervezetük teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képessége ○ fejlődik a testi képességük: erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség ○ motoros, koordinációs képességek fejlődnek (finommotorika, egyensúly) ○ térbeli tájékozódásuk fejlődik testen és térben ○ bővül testséma ismeretük, észlelésük, érzékelésük fejlődik ○ esztétikai érzékük alakul, gyarapodik szókincsük, fejlődik kommunikációs képességük ○ szociális változások (közösségi érzés, alkalmazkodás, empátia, társra figyelés, együttműködés) következnek be ○ jellembeli tulajdonságaik, a személyiség akarati tényezői változnak (önkontroll, érzelemszabályozás), döntési, alkalmazkodó képességük, önfegyelmük, önállóságuk alakul, helyzetfelismerő képességük fejlődik 	
Tartalmi elemek	Az óvodapedagógus ...
<ul style="list-style-type: none"> ✓ lépés, járás, futás ✓ csúszás, kúszás, mászás, gurulás ✓ ugrás, szökdelés ✓ labdagyakorlatok, rúgás, dobás, elkapás 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ szervezett és szabad formában céltudatos, tervszerű a gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodó mozgásfejlesztést valósít meg

<ul style="list-style-type: none"> ✓ egyensúlyozás, függés, bújás ✓ légzőgyakorlatok ✓ játékok ✓ szerekekkel (babzsák, bot, kendő, pálca, szalag, tornakarika) végzett gyakorlatok ✓ tornaeszközökkel (pad, zsámoly, Greifswald elemek, bordásfal, szőnyegek) végzett gyakorlatok ✓ tartásjavító és lábtorna ✓ szabad levegőn és teremben spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés mindennapján 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ egészséges életmódra nevel, attitűdöt formál ✓ rendszeresen minden gyermek számára a szabad, önálló mozgásnak is teret és lehetőséget biztosít ✓ törekszik a gyermeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására ✓ fejleszti akusztikus észlelésüket, verbális képességeiket ✓ térbeli- és mennyiségbeli viszonyokat tapasztaltat ✓ minden szervezett mozgás és foglalkozás előtt kiszellőzteti a termet, s a padlót a dajka néniével portalaníttatja ✓ a gyermekeket csak megfelelő tornafelszerelésben engedi a szervezett, vagy irányított tevékenység során mozogni ✓ mindennap kétszer (délelőtt és délután) tornával frissíti fel a gyerekeket ✓ megfelelő szakemberek bevonásával (pl. mozgásfejlesztő pedagógus) ellát/biztosít prevenciós, korrekciós testnevelési feladatokat ✓ a súlyosabb mozgásszervi problémák fejlesztése érdekében a gyermeket igazodó fejlesztő szakemberhez küldi, amit a szülőkkel diszkrétan megbeszél ✓ megszeretteti a mozgást és ebben együtt működik a szülőkkel, felhívja figyelmüket a mozgás fontosságára, hogy minél többször és minél változatosabb módon adjanak lehetőséget gyermeküknek a szabad mozgásra (uszoda, kerékpározás, rollerezés, közös kirándulás...)
<p>A kimenet jellemzői – A 6-7 éves gyermek...</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ egyéni képességeihez mérten teste arányosan fejlett, teherbíró, edzett ✓ mozgása összerendezett, harmonikus, mozgását, viselkedését testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes ✓ feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg ✓ a testsémája kialakult, ismeri, megnevezi testrészeit, azok funkcióit ✓ képes a térben és testén tájékozódni 	

5.5. Munka jellegű tevékenység a nevelés folyamatában

Célja: a gyermek saját örömteli, örömmel, önként vállalt és végzett aktív tevékenykedése (cselekvő gyakorlás, cselekvő tanulás) révén személyiségének fejlesztése: a munkavégzéshez szükséges **attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok** alakítása.

Képességfejlesztés:	
<ul style="list-style-type: none"> ☺ fejlődik kitartásuk, önállóságuk, felelősségérzetük, céltudatosságuk, önértékelésük ☺ belső fegyelem, kötelezettségvállalás képessége erősödik ☺ értelmi képességeik fejlődnek, ok-okozati összefüggéseket tapasztalnak ☺ erősödik kezdeményezőkézségük, szociális magatartásuk, társas kapcsolataik ☺ tárgyak, a térbeli viszonyok, cselekvések megnevezése révén bővül ilyen irányú szókincsük, felelősségérzetük ☺ környezetük iránti igényességük, esztétikai érzékük fejlődik 	
Tartalmi elemei	Az óvodapedagógus ...
<ul style="list-style-type: none"> ✓ önkiszolgálás (testápolás, étkezés, öltözködés) ✓ a környezet rendjének megőrzése ✓ növény és állatgondozás ✓ alkalomszerű munkák, alkalmi megbízások, segítség felnőtteknek ✓ közösségi munkák: pl. naposi munka 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ megteremti az önálló munkavégzés lehetőségét: elegendő időt, megfelelő helyet, nyugodt, békés légkört biztosít a munka elvégzésére ✓ megmutatja az eszközök célszerű használatát, beszédstílusa érthető, követhető, mintaértékű ✓ esztétikus környezethigiéniára nevel ✓ az egyes munkafajtákat fokozatosan vezeti be, a munkafogásokat a gyerekeknek egyenként mutatja meg és gyakoroltatja ✓ a munka mennyiségét fokról-fokra növeli ✓ egyre több információ és pontosabb tapasztalat birtokába juttatja őket a környezetükről ✓ a munka jellegű játékos tevékenységeket a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszközeként a saját és mások elismerésére, a különbözőségek elfogadására nevelés egyik eszközeként használja ✓ a gyermeket, az általa elvégzett „munkát” konkrét, reális, egyéni képességeihez igazodó értékelésben részesíti
A kimenet jellemzői – A 6-7 éves gyermek...	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ megtanulja az eszközök célszerű használatát, azok rendben tartását ✓ feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg ✓ figyel környezetére rendjének megtartására ✓ értékrendjében megalapozódik a munka iránti tisztelet, eredményének megbecsülése, fontosságának és hasznosságának értelme 	

6. Környezeti nevelési témaköreink – Környezeti Projektek

A helyi programunkban témakörökbe csoportosítottuk a környezeti nevelés elemeit. A témakörökre projekteket dolgoztunk ki, amelyekbe a helyi sajátosságokat is beépítettük. Ezek a projektek pedagógiai programunk mellékletét képezik. A projektek célja a környezettudatos magatartás kialakítása, a fenntartható fejlődés pedagógiai elemeinek hangsúlyos megvalósításának elősegítése. Kidolgozás alatt van az erdei-óvoda és az információs környezet megtapasztalását segítő projekt.

Természetes belső és ember alkotta belső környezetbe tartozik az **Én-kép projekt**.

Természetes külső környezetbe tartozik az **Állatok-projekt, Növények-projekt, Víz-projekt, Levegő-projekt, Talaj-projekt**. (Ide fog tartozni még az **Erdei-óvoda projekt** is.)

Ember alkotta külső környezet megismerését segíti a **Hulladék-projekt, Vásárlói szokások projekt, Közlekedés-projekt, Lakóhely-projekt, Hagyományok-projekt**. (Ide fog tartozni még az **Információs környezet projekt** is.)

7. Az óvodai élet megszervezése

Programunkban a **folyamatosságot** érvényesítjük **az étkezésben és az egyéni szükségletek** kielégítésében. A **mindennapok** során térben és időben rendszeres, tevékenységekben megnyilvánuló szokásokat valósítunk meg:

- ✓ növény- és állatgondozás
- ✓ kapcsolatteremtő beszélgetés
- ✓ a felelősök megválasztása
- ✓ az időjárás és más aktualitások megbeszélése
- ✓ a mindennapos torna
- ✓ az önellátó és társakat segítő munkák
- ✓ a nagyobbak kisebbeket segítő tevékenységei
- ✓ a pihentető mese vagy történet
- ✓ a napi gyümölcs elfogyasztása
- ✓ **Heti rendszeres tevékenységek**
- ✓ gyümölcs vagy zöldségnap
- ✓ nagyobb időtartamú séta a hét egy napján

7.1. Napirend

Célunk: az elmélyült érdeklődéssel, belső motivációval folytatott tevékenységhez, valódi aktivitáshoz a nyugalom, a kiegyensúlyozott légkör, s az értelmes fegyelem megteremtése

A napirend kialakításának szempontjai:

- ✓ aktív és passzív pihenés váltakozása,
- ✓ a változatos tevékenységek,
- ✓ elegendő játékidő arányaiban harmonikus tevékenységekkel
- ✓ a gyermekek nagyfokú mozgásigénye
- ✓ folyamatosság és rugalmasság
- ✓ a helyi adottságok és lehetőségek,
- ✓ a helyi szokások, igények,
- ✓ szervezési és aktuális tényezők
- ✓ minél több, a szabadban eltöltött idő
- ✓ rendszeres testmozgás

TEVÉKENYSÉG			A TEVÉKENYSÉG MEGNEVEZÉSE
Kezdet	Vége	Időtartam	
6 ³⁰	9 ³⁰	3 ⁰⁰	Játék Kezdeményezés, irányított/szervezett tevékenységek.
8 ³⁰	9 ³⁰	1 ⁰⁰	Folyamatos tízórai
9 ³⁰	10 ⁴⁰	1 ¹⁰	Mindennapos testnevelés. Játék Kezdeményezés, irányított/szervezett tevékenységek (párhuzamos tevékenységek biztosítása).
10 ⁴⁰	12 ⁰⁰	1 ²⁰	Mosdózás, öltözés, udvari játék. Séta, megfigyelések a szabadban.
12 ⁰⁰	13 ¹⁵	1 ¹⁵	Tisztálkodás, étkezés, mosdózás, készülődés a csendes pihenőhöz.

13 ¹⁵	15 ⁰⁰	1 ⁴⁵	Pihentető mese vagy történet, igény szerinti csendes pihenő.
15 ⁰⁰	15 ¹⁵	15'	Folyamatos ébredés, öltözés, mosdózás.
15 ¹⁵	17 ⁰⁰	1 ⁴⁵	Mindennapos testnevelés, uzsonna, játék, hazabocsátás.

Igazodni kell a nagycsoportosok alvásiigényéhez: lehetőséget kell biztosítani pihenő időben is a szabadtevékenységre.

A nyári napirend is tartalmaz, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó, gondosan megtervezett. Az évközben már kialakított szabályok, szokások megtartásával a nyári élet tervezésénél lehetőséget adunk a gyerekeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadon élvezzék, és kötetlenebb formában biztosítunk számukra változatos tevékenységet.

7.1.1. Napirend a nyári hónapokra

TEVÉKENYSÉG			A TEVÉKENYSÉG MEGNEVEZÉSE
Kezdet	Vége	Időtartam a	
6 ³⁰	8 ³⁰	2 ⁰⁰	Játék, jó idő esetén az udvaron.
8 ³⁰	9 ⁰⁰	30'	Mosdózás, tízórai.
9 ⁰⁰	11 ³⁰	2 ⁰⁰	Rossz idő esetén csoportszobai játék. Utána lehetőség szerint levegőzés, séta.
9 ⁰⁰	11 ³⁰	2 ³⁰	Jó idő esetén udvari játék (homokozás, várépítés, sarazás, körjátékok, vizuális tevékenységek, verseny, ügyességi játékok).
11 ³⁰	12 ⁰⁰	30'	Mosdózás, zuhanyozás, készülődés az ebédhez.
12 ⁰⁰	13 ⁰⁰	1 ⁰⁰	Étkezés, mosdózás, készülődés a csendes pihenőhöz.
13 ⁰⁰	15 ⁰⁰	2 ⁰⁰	Pihentető mese vagy történet, igény szerinti csendes pihenő, akár az udvaron is árnyékos helyen.
15 ⁰⁰	15 ¹⁵	15'	Folyamatos ébredés, öltözés, mosdózás.
15 ¹⁵	17 ⁰⁰	1 ⁴⁵	Uzsonna, udvari játék, hazabocsátás.

7.2. A HETIREND szervezeti keretei életkor szerinti differenciálás figyelembevételével

Szervezeti keret	Nevelési terület	3 - 4 évesek,	4 - 5 évesek,	5 - 7 évesek,
		gyakoriság, időtartam	gyakoriság, időtartam	gyakoriság, időtartam
K Ö T T E L E N	Külső, belső világ tevékeny megismerése (helyszíni tevékenységek, tapasztalatgyűjtés, gyümölcs- és zöldség nap)	Heti 2 alkalom 5-15'	Heti 3 alkalom 20-25'	Heti 3 alkalom 30-35'
		Ezen kívül naponta a lehetőségeket kihasználni.		
	Rajzolás, mintázás festés kézimunka	Heti 1 alkalom 10-20'	Heti 1 alkalom 20-25'	Heti 2 alkalom 30-35'
		Ezen kívül állandó lehetőség biztosítása a játékidőben.		
	Ének, zene, énekes játék és gyermektánc	Heti 1 alkalom 10-15'	Heti 1 alkalom 20-25'	Heti 1 alkalom 30-35'
	Verselés, mesélés	Heti 1 alkalom 5-10'	Heti 1 alkalom 10-15'	Heti 1 alkalom 15-20'
K Ö T T Ö T T	Mozgás	Heti 2 alkalom 15-20'	Heti 2 alkalom 20-25'	Heti 2 alkalom 30-35'
	Mindennapos testnevelés	Napi 2 alkalom 5-15'	Napi 2 alkalom 10-15'	Napi 2 alkalom 10-15'

- Nevelés felfogásunkra a komplexitás a jellemző, a kezdeményezéseket a projektpedagógia módszereivel, eszközeivel szervezzük.
- A nevelési területek is komplexen, egymás mellett párhuzamosan végezhető tevékenységekként jelennek meg a nap folyamán, természetesen a tudatosság jellemez mindent.

7.3. Dokumentációs rendszerünk

Helyi Óvodai Programunk - irányadó minden pedagógus, illetve óvodai alkalmazott számára.

Éves munkaterv – a helyi óvodai program feladatait bontja le éves szintre. Az óvodavezető készíti, a nevelőtestület fogadja el.

Mulasztási napló – a gyermekek adatait, a felvétel pontos idejét és a hiányzásokat

tartalmazza. Az adatokkal kapcsolatban különös gondot fordítunk a gyermekek személyiségi jogainak védelmére.

Csoportnapló tartalmazza:

- Az adott csoportra vonatkozó adatokat *a törvényi előírásoknak megfelelően*
- Hetirendet, napirendet – kialakításában figyelembe kell venni a sajátos nevelési igényű gyerekek szükségleteit
- A nevelés tervezését, értékelését – amely alkalmazkodik a sajátos nevelési igényű gyermek eltérő képességeihez, viselkedéséhez is.
- A családokkal való kapcsolattartást.
- Gyermekvédelmi tevékenységet.
- A dajka feladatait.
- Éves anyaggyűjtést.
- Környezeti nevelési projekteket
- Hetitervet.
- Vezetői ellenőrzéseket és bejegyzéseket

A csoportnapló mellékletei: éves anyaggyűjtés, megfigyelési szempontok a beszoktatáshoz.

Személyiségfejlődési napló

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, **a fejlődésük nyomon követését** különböző kötelező dokumentumok, az óvodapedagógusok által készített feljegyzések szolgálják. Ilyen kötelező dokumentum óvodánkban a **személyiségfejlődési napló**, melyet minden óvoda gyermek számára készítünk, és a 3-4 óvodai év egyéni fejlődését, eseményeit tartalmazza.

8. A gyermekvédelmi tevékenység, esélyegyenlőség megvalósítása

Célja, hogy minden olyan családot, gyermeket találjunk meg, akik segítségre szorúlnak.

Feladatunk e családok, gyerekek segítése, az esélyegyenlőség biztosítása.

A gyermekvédelmi feladatokat a vezető irányításával, a gyermekvédelmi felelősök és a csoportos óvónők végzik. A felmerülő problémák minél korábbi felismerése ezek megfelelő helyre való közvetítése (gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó, pszichológus...)

Az intézményegység vezető gyermekvédelmi feladatai

Gyermekek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése.

A gyermekvédelmi feladatok ellátásának megszervezése.

A nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése.

A gyermekbalesetek megelőzése, a védő – óvó intézkedések megfogalmazása.

A gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezése.

A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme.

Az óvodaköteles és a veszélyeztetett óvodás korú gyermek felkutatása az óvoda körzetében.

A gyermekvédelem feladatait a mindenkori érvényben lévő törvényi, rendeleti előírások alapján kell megvalósítani.

Problémás területek:

- alkohol
- drog
- gyermekbántalmazás
- társadalmi kirekesztettség, szegénység
- médiákban megjelenő erőszak hatása, káros, mert
- az óvodáskorú gyermeknek a vizuális befogadó-készsége erősebb, mint a hallás utáni értés-készsége
- az erőszak- műsorok hatására nő az agresszivitás
- hozzászokik az erőszak látványához, érzéketlenné válik a napi életben, látott erőszakkal szemben, ugyanakkor félelemérzet alakul ki benne
- szülők felelőssége a műsorok kiválasztásában
- felvilágosítás, előadások szükségesek.

Veszélyeztetett gyermek:

Olyan magatartás, mulasztás vagy körülmények következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi, értelmi, fizikai fejlődését gátolja vagy akadályozza.

Kiemelt súlyos problémák:

- önbizalom letörése
- nem meghallgatni örömet, bánatát
- fizikai bántalmazás a családban
- a gyermek szexuális zaklatása
- felügyelet nélküliség
- súlyos elhanyagolás, gondozatlanság
- nem megfelelő lakáskörülmények
- szülői terror, pszichés bántalmazás
- tartósan súlyos egészségi probléma
- éhezés, nem megfelelő táplálkozás

- alkoholizmus a családban
- nem megfelelő szellemi fejlődés a gyermeknél
- 3 éves kor felett nem szobatiszta / nincs szervi probléma /
- értelmi fogyatékos szülő a családban
- nevelési-oktatási intézményből való indokolatlan hiányzás
- alacsony jövedelmi viszonyok
- problémás válás, gyermek elhelyezési per

Óvodáskori veszélyeztetettség jelei:

- csekély önbecsülés
- emocionális zavarok
- depresszió
- koncentráció képtelenség
- agresszív viselkedés
- pszichoszomatikus zavarok
- nagymozgások koordinátlansága
- finommozgások koordinációs zavara
- beszédmozgás
- hallási észlelés zavara
- látásérzékelés, látásészlelés
- áldiszlexia

Feladataink

- kapcsolatfelvétel a gyermek családjával
- a szülő megfelelő helyre irányítása problémája megoldására
- kapcsolatfelvétel a Gyermekjóléti Szolgálat képviselőjével
- családlátogatás
- óvodába járás indokolatlan elmulasztásáról jelzés az óvodavezetőnek
- anyagi okokból veszélyeztetett gyermek ellátottságának figyelemmel kísérése
- óvodába nem járó tanköteles korú gyermek felkutatása, óvodába járásuk biztosítása
- kapcsolatfelvétel állami gondozott gyermek törvényes képviselőjével
- kapcsolat a Nevelési Tanácsadóval, a Gyámhatósággal, a Gyermek ideggondozóval

A feladatokat az óvoda gyermekvédelmi felelőse koordinálja, az ő feladata a szakhatóságokkal való kapcsolattartás, a hivatalos intézkedések megtétele. A konkrét esetekben a gyermekjóléti szolgálattal való kapcsolat állandó és folyamatos.

Intézményi feladatok az esélyegyenlőség megvalósítására

- Hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beiratásának támogatása
- A körzetünkben élő, szociálisan hátrányos helyzetű 3 éves gyermekek felkutatása, óvodai nevelésbe való bevonása.
- Igazolatlan hiányzások minimalizálása
- Szakmai szolgáltatókkal való együttműködés, fejlesztési terv közös kidolgozása
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek megismerése, alkalmazása (célirányos továbbképzések)
- Gyermekvédelmi felelős segítségnyújtása a családok számára (támogatási lehetőségek felkutatása, tanácsadás, kapcsolatfelvétel szociális ellátó rendszerrel)
- Szülői támogatás, tanácsadás, segítségadás a problémák kezelésében
- Diagnosztikai eljárások pontos kidolgozása, megfelelő szakember megkeresése

- Dologi, tárgyi feltételek megteremtése (akadálymentesítés, speciális fejlesztő eszközök)
- Esetmegbeszélések, hospitálások, ismeretek megosztása, tapasztalatok cseréje
- Mérési, értékelési rendszerre épülő egyéni fejlesztés, a szülők tájékoztatása
- Eredményesség – célkitűzések teljesülése
- Iskolaválasztás támogatása
- Gyermek fejlődésének után követése az első iskolai évben
- Továbbképzési rendszer szükségletekhez igazítása

9. Az óvoda kapcsolatainak szinterei

9.1. Az óvoda és a család

Célunk, hogy intézményünk a gyermekek érdekében a szülőkkel közös, szoros, bizalmon alapuló, partnerrelvű együttműködés biztosításával hatékonyan működjön.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés, óvodánk nyitott és kezdeményező. Az együttműködés formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez, változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A kapcsolattartás formái:

☺ családlátogatás	hagyományok, kirándulások,
☺ anyás beszoktatás	gyermeknap, játszódélután,
☺ napi kapcsolattartás	játékkészítés, munkadélután...
☺ szülői értekezlet, fogadóóra	☺ hulladék-pályázat kiírása szülőknek
☺ nyitottság: a szülő bármikor bemehet gyermekét megfigyelni, vagy tevőlegesen is részt vehet az óvodai tevékenységekben	☺ barkácsdélutánok, munkadélutánok szervezése
☺ szülőkkel együtt szervezett, eltöltött tevékenységek: ünnepek,	☺ alapítványi bál közös szervezése.

9.1.1. Az óvoda hagyományos ünnepei, Zöld jeles napok

A csoporton belül szervezett ünnepekre, rendezvényekre hívjuk és várjuk a szülőket is.

Csoporton belül szervezett:

✓ Születésnapok	✓ Farsang	✓ Anyák napja
✓ Névnapi	✓ Március 15.	✓ Évzáró
✓ Advent – Karácsony	✓ Húsvét	

Óvodai rendezvények:

- ✓ Mikulás
- ✓ Gyermeknap a **szülők** részvételével
- ✓ Alapítványi bál a **szülők** részvételével
- ✓ Nevelőtestületi kirándulás
- ✓ Nagycsoportos óvodások kirándulása

Zöld jeles napok – óvodai rendezvények:

- ✓ Állatok világnapja
- ✓ Komposztálás napja
- ✓ Földünkért világnap: rajzkiállítás **szülők-gyermekeik** közös munkáiból
- ✓ „Ne vásárolj semmit! nap” alkalmából Hulladék-pályázat **szülőknek**
- ✓ Újrapapír napja
- ✓ Víz világnapja
- ✓ Föld napja
- ✓ Madarak és fák napja
- ✓ Környezetvédelmi Világnap a város óvodásainak számára

9.2. Kapcsolat más intézményekkel

Célunk, hogy a külső intézményekkel való kapcsolattartás tervszerűen épüljön be a nevelőmunkánkba, és ez a tervszerűség a gyermekek életkorához igazodóan ✓AP-óvodakép segítse elő a fejlődésüket.

Partnereink:

Hunyadvárosi Bölcsőde

A kapcsolattartás formái: látogatások, tapasztalatcserék, szülői értekezletek, bölcsődések meghívása stb.

Hunyadi János Általános Iskola és Mátyás Király Általános Iskola

A kapcsolattartás formái: látogatások, tapasztalatcserék, egymás rendezvényein, ünnepein történő megjelenés, közreműködés.

Közművelődési és egyéb intézmények:

Kecskeméti Ifjúsági Otthon – Megyei Könyvtár - Erdei Ferenc Művelődési Központ – Ciróka Bábszínház – Szórákaténusz Játékmúzeum – Cifra Palota – Kecskeméti Planetárium ...

A kapcsolattartás formái: előadások, foglalkozások, rendezvények látogatása, tapasztalatcserék, egymás rendezvényein történő megjelenés

Zöld Óvoda Bázisintézményi kapcsolatok:

A térségünkbe tartozó Zöld Óvodák (Kalocsa, Kiskunhalas, Makó, Dunaújváros, Jászberény, Tiszaalpár, Jánoshalma, Paks, Szolnok ...) - Magyar Pedagógiai Társaság - KvVM - Körlánc Egyesület - a Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kara - Saubermacher Kft.- Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága, Természet Háza – Bácsvíz Zrt. - a térségünkbe tartozó nem Zöld Óvodák. Minősített Zöld Óvoda referenciainstítúciónként ezen partnereink felé is ajánlani fogjuk szolgáltatásainkat, jógyakorlatainkat.

A kapcsolattartás formái: látogatások, tapasztalatcserék, bemutató foglalkozások, egymás rendezvényein (fórum-konferencia), ünnepein történő megjelenés, közreműködés

Az óvoda egyéb kapcsolatai:

A Fenntartóval, a Nevelési Tanácsadóval, az egészségügyi szakszolgálattal (orvos), a **gyermek- és ifjúságvédelmi intézményekkel.**

A kapcsolattartás formái: látogatások, tapasztalatcserék: szakvélemények-szakértések

10. Helyi programunk megvalósításának ellenőrzése

A program ellenőrzése a minőségi munkavégzés céljait szolgálja. A minőségi munka fontos eleme a pedagógus felkészültsége, az alkalmazott módszerek, anyagok és eszközök.

A helyi program ellenőrzésének és értékelési rendszerének felelőse az óvodavezető. Munkája, tevékenysége az alábbi feladatokra terjed ki.

A vezetői munka csoportosítása:

a feladat jellege	célja	iránya
1. pedagógiai feladatok	– a nevelőmunka ellenőrzése, szervezése, koordinálása – az óvodapedagógusok szakmai fejlesztése	– gyermek – óvodapedagógus – dajka – szülő
2. tanügyigazgatási feladatok	– közigazgatás – szabályok szerinti működtetés	– gyermek – szülő – fenntartó – dolgozók
3. általános vezetői feladatok	– az intézmény működtetése	– dolgozók
4. gazdálkodási, műszaki feladatok	– az intézmény működtetése – közigazgatási feladatok	– dolgozók – fenntartó – külső partnerek
5. munkáltatói feladatok	– működtetés (munkajog)	– dolgozók
6. közéleti tevékenységek, szakmapolitikában való részvétel	– minőségi működtetés – társadalomban való részvétel	– dolgozók – külvilág és az óvoda
7. az óvoda menedzselése	– minőségi működtetés – társadalomban való részvétel	– dolgozók – külvilág és az óvoda
8. önfejlesztés, önképzés, önértékelés	– a minőségi munka javítása, fejlesztése	– élete, önmaga

A helyi program ellenőrzésében és értékelésében a Körlánc koordinátorunk segíti a vezető munkáját, önálló ellenőrzési jogokkal és feladatokkal az alábbi területeken:

- ✓ pedagógiai feladatok - a nevelőmunka ellenőrzése, szervezése, koordinálása, az óvodapedagógusok szakmai fejlesztése
- ✓ közéleti tevékenységek, szakmapolitikában való részvétel - minőségi működtetés, társadalomban való részvétel
- ✓ az óvoda menedzselése - minőségi működtetés, társadalomban való részvétel

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek nyilvántartását, megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok (felvételi és mulasztási napló, csoportnapló, személyiségfejlődési napló), továbbá az óvodapedagógusok által készített - nem kötelező - feljegyzések, dokumentumok is szolgálják.

Szakmai dokumentumok segítik az ellenőrzési munkát, melyek a következők:

- az tagintézmény-vezető pedagógiai terve (éves munkaterv);
- a gyermekcsoportok fejlesztési–nevelési terve (éves csoportnapló);
- az egyéni fejlődés–fejlesztés dokumentumai (személyiségfejlődési napló)
- Corvina Óvoda, Házirendje és SzMSz-e

Az értékelésben valamennyi óvodapedagógus részt vesz.

A programfejlesztés igen lényeges feladat, aminek terveit meghatározzák a helyi pedagógiai ellenőrzési, értékelési tapasztalatok, valamint a partnerkapcsolatok elégedettségi mutatói.

Tartalomjegyzék

1.	Az intézmény adatai	2
1.1.	A helyi programot meghatározó alapidokumentumok	2
1.2.	Az óvoda múltja- jelene-jövője.....	3
1.3.	Személyi és tárgyi feltételek	4
2.	Nevelési koncepciónk	5
2.1.	Gyermekkép.....	5
2.2.	Óvodakép.....	6
2.3.	Jövőkép.....	7
2.4.	Az egészséges életmód alakítása	8
2.4.1.	A gyermek gondozása, személyi higiénia nevelés, az egészséges életmód alakítása	8
2.4.2.	Egészségmegőrzés szokásainak alakítása, mozgás, betegségmegelőzés	9
2.4.3.	Egészséges és biztonságos környezet megteremtése, környezethigiénia nevelés.....	10
2.4.4.	Pszicho-szociális higiénia nevelés	11
2.5.	Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés	12
2.6.	Az anyanyelvi-, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	12
2.6.1.	Az anyanyelvi fejlesztés és a kommunikáció	12
2.6.2.	Értelmi fejlesztés	12
2.7.	A gyermekek szokásainak alakítása	13
3.	Környezeti nevelésünk értelmezése	14
3.1.	Környezeti nevelésünk célja	14
3.2.	Az óvodai programunk alapelvei	14
3.3.	A környezeti nevelésre alapozott programunk feladatrendszere	15
3.3.1.	Attitűdök kialakítása, formálása	15
3.3.2.	Ismeretszerzés.....	15
3.3.3.	Készségek kialakítása	15
3.3.4.	Tudatformálás	15
3.3.5.	Értékrend és az értékelés kialakítása.....	15
4.	Tanulásértelmezésünk.....	16
4.1.	A projektpedagógia alkalmazása a tanulási folyamatban	16
4.2.	Képességfejlesztés	16
4.3.	Kooperáció a tanulásban.....	17
4.4.	A szociális tanulás	17
5.	Az óvodai programunk szereplői	18
5.1.	Játék.....	19
5.2.	Művészetek.....	20
5.2.1.	Vizuális nevelés: rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	20
5.2.2.	Zenei nevelés: Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	21
5.2.3.	Verselés. Mesélés	23
5.3.	A külső és belső világ tevékeny megismerése.....	24
5.4.	Mozgás, testnevelés, egészséges életmódra nevelés	25
5.5.	Munka jellegű tevékenység a nevelés folyamatában	27
6.	Környezeti nevelési témakörök – Környezeti Projektek.....	28
7.	Az óvodai élet megszervezése	29
7.1.	Napirend	29
7.1.1.	Napirend a nyári hónapokra.....	30
7.2.	A HETIREND szervezeti keretei életkor szerinti differenciálás figyelembe vételével	31
7.3.	Dokumentációs rendszerünk.....	31
8.	A gyermekvédelmi tevékenység, esélyegyenlőség megvalósítása.....	33
9.	Az óvoda kapcsolatainak színterei.....	36
9.1.	Az óvoda hagyományos ünnepei, Zöld jeles napok.....	36
9.2.	Kapcsolat más intézményekkel.....	37
10.	Helyi programunk megvalósításának ellenőrzése.....	38